

Kinnitatud direktori käskkirjaga
30.05.2016 nr 8/1-5 (Õn otsus nr 18 30.05.2016)

SIMUNA KOOLI LASTEAIA ÕPPEKAVA

1.	LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA.....	3
2.	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED	4
2.1.	Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid.....	4
2.2.	Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted	5
2.3.	Õpikäsitus.....	6
3.	RÜHMA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	7
3.1.	Päevakava.....	7
3.2.	Aasta tegevuskava	8
3.3.	Nädala tegevuskava	8
3.4.	Liitühma töö korraldamise alused.....	10
4.	ÜLDOSKUSED	11
4.1.	Mänguoskused.....	11
4.2.	Tunnetus- ja õpioskused.....	11
4.3.	Sotsiaalsed oskused	11
4.4.	Enesekohased oskused	12
4.5.	Arengu hindamine	12
5.	LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED VANUSETI.....	13
6.	VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTE EESMÄRGID, SISU, KORRALDUS NING LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI.....	20
6.1.	MINA JA KESKKOND.....	20
6.2.	KEEL JA KÕNE	26
6.3.	MATEMAATIKA.....	31
6.4.	KUNST.....	36
6.6.	LIIKUMISÕPETUS	44
6.7.	UJUMINE	48
7.	LAPSE ARENGU HINDAMISE JA ANALÜÜSIMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS	52
7.1.	Koolivalmiduse määratlemise põhimõtted.....	53

8.	TÖÖ ERIVAJADUSTEGA LASTEGA	55
9.	KOOSTÖÖ.....	57
10.	LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL	58
11.	ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	69

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

Simuna Kooli lasteaed asub aadressil Simuna Lai 11.

Simuna Lasteaed on Väike-Maarja valla munitsipaalharidusasutus, kus struktuuris on põhikool ja lasteaed, mis kannab ühist nime Simuna Kool. Simuna Lasteaed on koolieelne lasteasutus kuni seitsmeaastastele lastele. Lasteaias töötab 2 rühma. Liitühm (PUHHID), mis on mõeldud 2-4 aastastele lastele ning aiarühm (KIISUD), mis on mõeldud 5-7 aastastele lastele.

Lasteaia eripära:

- liitühmade olemasolu;
- põhikooli osana on tagatud laste sujuv koolimine;
- puude rohkus õuealal ja pargi lähedus võimaldavad läbi viia mitmekülgeid arendavaid tegevusi looduses (õuesõpe).

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

2.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Lasteaia põhiülesanne on lapse ealisi, soolisi, individuaalseid vajadusi ja iseärasusi arvestades:

- luua võimalused ja tingimused selleks, et kujuneks terviklik isiksus, kes on sotsiaalselt tundlik, vaimselt erk, ennastusaldav, kaasinimesi arvestav ja keskkonda väärtustav;
- hoida ja tugevdada lapse tervist ning tema emotsionaalset, kõlbelist, sotsiaalset, vaimset ja kehalist arengut.

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse kehaline, vaimne ja sotsiaalne, sealhulgas kõlbeline ja esteetiline areng ning eelduste kujunemine igapäevaeluga toimetulekuks ja koolis õppimiseks. Selleks lasteaed:

- loob lapsele arengut soodustava keskkonna; tagab turvatunde ja eduelamuse ning toetab lapse loomulikku huvi hankida teadmisi ja saada kogemusi ümbritsevast elust, loodusest ja ühiskonna nähtustest;
- soodustab lapse kasvamist aktiivseks vastutus-, otsustus- ja valikuvõimeliseks oma otsusele ja tunnustatud käitumisharjumistele vastavalt käituvaks ning vajadusel oma käitumist korrigeerivaks, teiste suhtes avatuks, teisi arvestavaks, tundlikuks, koostöövalmis inimeseks.

Lasteaia **visioon** – lasteaed on turvaline, lapsesõbralik ja usaldusväärne.

Lasteaia **missioon** – on tagada lapse igakülgne areng loovas ning turvalises keskkonnas arvestades iga lapse individuaalsusega.

Lasteaia väärtused:

SALLIVUS – „Kuigi me oleme kõik natuke erinevad, kohtleme üksteist võrdsetena“

AUSTUS – „Oleme head kaaslased ja austame teineteist“

HOOLIVUS – „Hoolime üksteisest ja oleme abivalmid kõikide vastu“

JULGUS – „Julgeme olla head kaaslased“

Lasteaia õppeaasta õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkide püstitamise kord

Õppe- ja kasvatustöö eesmärgid kajastuvad lasteaia arengukavas.

Õppeaasta lõpul tehakse arengukava tegevuskavas kokkuvõtte õppeaasta eesmärkide täitmisest, tuuakse välja õnnestumised ja paranduskohad ning püstitatakse uue õppeaasta eesmärgid.

2.2 Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on:

- 1) lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- 2) lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- 3) lapse loovuse toetamine;
- 4) mängu kaudu õppimine;
- 5) humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- 6) lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- 7) lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- 8) üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- 9) kodu ja lasteasutuse koostöö;
- 10) eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

2.3. Õpikäsitlus

Õppimine on pidev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, terviseseisundit jms. Õpetajad on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.

Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- 1) seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- 2) kasutada teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- 3) arutleda saadud teadmiste üle;
- 4) hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- 5) tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ja tulla toime ebaõnnestumistega;
- 6) kavandada oma tegevust, teha valikuid.

3. RÜHMA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Simuna Lasteaias algab õppeaasta 1. septembril ning kestab 31. augustini. Aktiivne õppeperiood toimub 15. septembrist kuni 31. maini. 01 september – 15 september on esmakordselt lasteaeda tulevate laste kohanemisaeg. 01. juunist - 31. juunini toimub õpitu kordamine ja kinnistamine ning põhirõhk on mängulisel õuetegevusel. Sama kehtib ka jõulude, aastavahetuse ja kevadise koolivaheaja ajal. 01. juulist - 21. augustini on lasteaed suvepuhkusel.

Õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevused:

Kuni 3a.kavandatud tegevuse pikkus 10 - 15 minutit:

3 - 4a. kavandatud tegevuse pikkus 15 - 20 minutit;

4 - 5a. kavandatud tegevuse pikkus 20 - 25 minutit;

6 - 7a. kavandatud tegevuse pikkus 30- 35 minutit.

3.1. Päevakava

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Päevakava koostamisel peetakse silmas laste arenguvajadusi, laste vanuserühma.

Töö lasteaias algab kell 7.00 ja lõpeb kell 19.00

Lasteaed töötab järgmise päevakava alusel:

7.00-8.30 laste vastuvõtt, vabamäng, individuaalne töö lastega

8.30-9.00 hommikusöök

9.00-10.30 õppe- ja kasvatustegevused

10.30- 12.00 õuesolek

12.15- 13.00 lõunasöök

13.00- 15.00 puhketund

15.00- 15.30 äratus

15.30- 16.00 õhtuode

16.00- 19.00 individuaalne töö, mängud, kojuminek

Päevakava koostamisel lähtutakse sotsiaalministri 24.septembri 2010.a määrusest nr 61 „Tervisekaitseõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale“.

Simuna Kooli lasteaia toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.

3.2. Aasta tegevuskava

Simuna Kooli lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse aluseks on Simuna Kooli alushariduse õppekava, mis vastab Vabariigi Valituse 29. mai 2008. a. määrusega nr. 87 kinnitatud riiklikule õppekavale. Sellest lähtuvalt koostatakse rühmades tegevuskava. Igal rühmal on oma tegevuskava.

1) Rühmaõpetajad koostavad iga õppeaasta algul tegevuskava, milles fikseeritakse:

- rühma päevakava;
- aasta eesmärgid tööks rühmaga;
- rühma suuremad projektid, üritused;
- koostöö lapsevanematega.

2) Muusikaõpetaja koostab iga õppeaasta algul tegevuskava, milles fikseeritakse:

- aasta eesmärgid vanuserühmade kaupa;
- suuremad projektid, üritused;
- tunnijaotusplaan.

3.3. Nädala tegevuskava

Õppetegevused juhinevad nädalateemast, millega seotakse kõigi valdkondade sisu.

Valdkondadeks on:

- mina ja keskkond,
- keel ja kõne,
- matemaatika,
- kunst,
- muusika,
- liikumine.

Nädala jooksul kasutatakse kõiki tegevusliike.

Tegevusliikideks on:

- vaatlemine ja uurimine,
- kuulamine ja kõnelemine,
- võrdlemine ja arvtamine,
- lugemine ja kirjutamine,
- kujutavad tegevused,
- muusikalised tegevused,
- liikumistegevused.

1) Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel õppeaasta jooksul esitatakse nädala eesmärgid, temaatika, õppesisu ja –tegevused ning vajalikud vahendid. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

2) Õppe- ja kasvatustegevuse temaatika annab valdkond „Mina ja keskkond“.

3) Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.

4) Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.

5) Õppe- ja kasvatustegevuste tulemuslikkust hinnatakse koostöös lastega (vestlused ja arenguvaatlused), lastevanematega (arenguestlused).

6) Nädalakavad säilitatakse osana õppeaasta tegevuskavast rühmades.

3.4. Liitrühma töö korraldamise alused

Liitrühmas on lapsed vanuses 1,5-7 eluaastat.

1) Liitrühma mikrokliima on lapse arengut igati soodustav, lapsel on iga päev võimalus suhelda erinevas vanuses lastega ning suhtlemistasandite mitmekesisus mõjub igati soodsalt laste sotsiaalsele arengule.

2) Liitrühmas on mõistetav, et esmajärjekorras vajavad abi väiksemad, nii õpivad lapsed kannatlikkust, arusaamist. Samal ajal pole ka õpetaja üksi, abistajaid leidub suurte seas alati.

3) Töö liitrühmas nõuab õpetajalt suuremat pedagoogilist meisterlikkust (ettevalmistust tegevuse läbiviimisel ning abivalmis õpetaja abi), õpetamine toimub alarühmades, mille arv sõltub rühma vanuselisest koosseisust. Teadmisi ja kogemusi antakse ja täidetakse kolmel erineval meetodil:

- kogu rühm tegeleb ühte liiki tegevusega, kuid igal vanusel on erinev ülesanne sisult ja raskusastmelt;
- tegevus toimub üheaegselt, kuid nooremal ja vanemal alarühmal on see erinev;
- tegevus toimub ainult ühe alarühmaga (teine alarühm mängib või juhendab neid õpetaja abi).

4) Tuleb püüda kinni pidada sellest, et iga alarühmaga saab nädala jooksul läbitud ette- nähtud tegevuste liigid ning lapsed omandavad eakohaseid oskusi ja teadmisi.

5) Õppetegevuste algus võib olla kõigile lastele üheaegne või järkjärguline. Tegevused, mis algavad üheaegselt, lõpevad harilikult noorematele lastele varem.

4. ÜLDOSKUSED

Kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu toetatakse üldoskuste kujunemist, lõimides erinevate valdkondade sisusid.

Eristatakse järgmisi üldoskusi:

- 1) mänguoskused,
- 2) tunnetus- ja õpioskused,
- 3) sotsiaalsed oskused,
- 4) enesekohased oskused.

4.1. Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

4.2. Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsioone.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

4.3. Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

4.4. Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

4.5. Arengu hindamine

Hinnatakse lähtuvalt lapse arengu eeldatavatest tulemustest. Arengu hindamine toimub vastavalt lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtetele ja korraldusele.

5. LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED VANUSETI

Mänguoskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel:

2 – 3 aastane laps

- matkib igapäevaolukordi;
- toob täiskasvanu ergutusel mängudesse järk- järgult uusi kogetud tegevusi;
- tegevused on sihikindlamad ja käeliigutused alluvad silmade kontrollile (klotside ladumine, lükkimine), tegutseb ühe mänguasjaga pikemalt;
- mäng põhineb isiklikul kogemusel;
- mängib nii realistlike leludega kui ka asendusmänguasjadega;
- tajub esemeid mitme meelega (vaatlemine, kuulamine, kompimine).

3-4 aastane laps

- järgib mängudes lihtsamaid reegleid;
- oskab võtta endale lihtsama täiskasvanu rolli ja mängib rollimängu;
- õpib mängima kõrvuti, ühendama koosmängus oma mänguhuve teiste omadega;
- tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

4-5 aastane laps

- mängib kaaslastega ühismänge;
- oskab lahendada konflikte, kasutades selleks kõnet;
- suudab jaotada tähelepanu mitme tegevuse vahel;
- huvitub võitlusmängudest ja tahab olla edukas;
- kasutab erinevaid mänguliike.

5-6 aastane laps

- tuleb toime erinevate rollide täitmisega;
- õpib mängu ise organiseerima, seades ise eesmärgid;
- järgib mängureegleid ning tuleb toime mängureeglite seletamisega;
- suudab liituda käimasoleva mänguga, leiab endale rolli käimasolevasse mängu.

6-7 aastane laps (koolieelik)

- tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskendumiseks;
- rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- täidab mängudes erinevaid rolle;
- järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

Tunnetus- ja õpioskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel:

2-3 aastane laps

- omandab uusi mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse teel;
- plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel;
- oskab kahte eset võrrelda leides ühiseid ja erinevaid jooni;
- omab ettekujutust arvamõistest ja värvuste nimetustest;

- kasutab info hankimiseks „miks“ küsimusi;
- osaleb dialoogis;
- on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada.

3-4 aastane laps

- tahab tegutseda ja ise uurid;
- oskab kuulata;
- plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;
- jälgib lihtsaid lookesi, mõistab lihtsamat kõnet;
- oskab märgata mõningaid detaile, leida sarnasusi;
- saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest.

4-5 aastane laps

- tegutseb koos teistega, motiveerib tegevus eakaaslastega;
- keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit;
- oskab vaadelda ning märgata detaile;
- uudses olukorras julgeb küsida abi;
- tahab teha iseseisvalt valikuid ja otsuseid;
- osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes;
- tegutseb rõõmsalt, tunneb huvi kõige uue vastu, esitab palju küsimusi uurib, katsetab;
- räägib esemetest, mis pole kohal ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus ning fantaseerib.

5-6 aastane laps

- seab tegevustes eesmärged ja üritab alustatud tegevused lõpetada;

- suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20 minutiks;
- teadvustab kordamise vajalikkust;
- jälgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada;
- kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudes kui ka sarnases olukorras;
- saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis- ruumilisest järjestusest;
- kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale;
- hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.

6-7 aastane laps

- saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel:

2-3 aastane laps

- väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;
- saab aru, et inimestele võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;
- jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja;
- loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos;
- jälgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jäljendab igapäevaelu rolle ja tegevusi;
- võib karta tundmatuid ja uusi asju;
- saab hakkama eneseteenindamisega.

3-4 aastane laps

- väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;
- saab aru lihtsamatest käitumisreeglitest seltskonnas ning järgib neid igapäevases suhtluses;
- püüab vahel teisi abistada ja lohutada; tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;
- teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi;
- seab endale mõningasi eesmärgi ja täidab neid;
- saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt), tal on kujunenud tualetiharjumused;
- tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal oma suutlikkusest realistlikku ettekujutust.

4-5 aastane laps

- hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid;

- aktsepteerib reegleid ja muutusi, järgib reeglite täitmist teiste poolt;
- on tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut;
- teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab; oskab leida kompromisse, naudib rühma kuulumist ning ühistegevust.
- väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;
- oskab (täiskasvanu suunamisel/eeskujul) avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte;
- tegevuse lõppedes koristab enda järelt ja aitab teistel koristada;
- oskab jälgida ohutut käitumist teiste suhtes;
- tegevuse lõppedes koristab enda järelt ja aitab teistel;
- imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle.

5-6 aastane laps

- tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses;
- sõlmib sõprussuhteid teiste lastega;
- suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil;
- naudib teiste laste ja täiskasvanutega suhtlemist;
- abistab ja kiidab teisi;
- tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone;
- on iseseisvam ja kontrollib teatud situatsioonides oma käitumist.

6-7 aastane laps

Sotsiaalsed oskused:

- püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- loob sõprussuhteid;
- saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- selgitab oma seisukohti.

Enesekohased oskused:

- suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- oskab erinevates olukordades sobival käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- algatab mängu ja tegevusi;
- tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

6. VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTE EESMÄRGID, SISU, KORRALDUS NING LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI

6.1. MINA JA KESKKOND

Väikese lapse arengus on olulisel kohal tema ise ning tema lähim ümbrus. Valdkonna temaatika lähtub lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast sotsiaalsest-, loodus- ja tehiskeskkonnast, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatusest.

VALDKONNA "MINA JA KESKKOND" ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Laps:

- 1) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest inimsuhetes;
- 2) väärtustab loodust ja keskkonda hoidvat ja säästvat mõtteviisi;
- 3) märkab nähtusi ja muutusi looduses ning esitab märgatu kohta küsimusi;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- 5) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone.

VALDKONNA „MINA JA KESKKOND“ SISU

- 1) **sotsiaalne keskkond:** mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid, tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha, ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) **looduskeskkond:** kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) **tehiskeskkond:** ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

VALDKONNA „MINA JA KESKKOND“ KORRALDUS

1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust.

2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid.

3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust.

4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeltõlgima.

5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

VALDKONNA "MINA JA KESKKOND" ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI

2 - 4 aastased lapsed

- Mina perekonnas, oma ees- ja perekonnanimi, vanemate, õdede - vendade nimed; oma vanus;
- lasteaed - nimi, lasteaia ruumid, töötajad, mängukaaslased;
- minu kodu, kodumaa, kodukoht - Simuna; ühiskondlikud hooned; vaatamisväärsused;
- sünnimaa on Eesti Vabariik, pealinn Tallinn, sümbolika: rahvuslind, rahvuslill, lipp, vapp;
- näo ja kehaosad; tervist hoidvad tegevused (toitumine, hammaste hooldamine, kehaline aktiivsus, piisav puhkus);

- pesemisega seotud mõisted: puhtad, määrdunud, sile, libe, märg, lõhnav, seep, puhas, kuiv, käterätik, külm (soe), vesi voolab;
- ametid, pereliikmete toimetused;
- tööd põllumajanduses - viljakoristus, kartulipanek jne. Leiva teekond põllult kauplusesse; erinevad ametid;
- liiklus, kõnni- ja sõidutee, liiklusvahendid, helkuri vajadus, tänaval käitumine;
- isadepäev - isa roll perekonnas;
- hingedepäev - lähedaste haudadel küünalde põletamine;
- mardi- ja kadripäev;
- jõulud - päkapikk, jõuluvana, jõulukuusk;
- vastlapäev - vastlakombed ja toidud;
- kevadpühad;
- emadepäev - pere pidupäev, emade kodused tööd ja abistamine;
- kodutehnika;
- kodukoha taimed: puud (okas- ja lehtpuud), põõsad, rohttaimed (aia- ja metsalilled), teraviljad, toalilled, söögi- ja mürgised marjad, aed- ja köögiviljad (sh toitumine ja tervishoid), seemned (söögi- ja mürgiseened);
- kodukoha loomad: koduloomad, metsloomad, linnud ja nende elu (paiga- ja rändlinnud), kalad ja konnad, selgrootud (liblikad, teod, mesilased, sipelgad, putukad; elu maa all);
- aasta ja aastaajad - nende vaheldumine (tööd looduses erinevatel aastaegadel);
- areng taime- ja loomariigis: viljade valmimine sügisel, taimede puhkeperiood, looduse tärkamine kevadel, taimede kasv ja areng suvel, loomade valmistumine talveks, talveuni ja loomade elu talvel, loomade tegevus kevadel, järglaste kasv;
- elukeskkond: vesi, lumi, jää; liiv, muld;
- inimene ja loodus: ilmstikunähtused, selgitab ilmastiku muutuste seostest taimede, loomade ja inimestega, lindude toidulaud talvel.

EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL:

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 2 - 4 aastane laps:

- oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk);
- oskab nimetada pereliikmeid, teab nende nimesid;
- teab oma lasteaia nime, oskab nimetada lasteaiaruume ja nende otstarvet;
- teab lasteaiatöötajate nimesid ja oskab rääkida nende tööst;
- teab oma, võõra ja ühise tähendust;
- oskab kirjeldada oma kodu, nimetab kodu asukoha;
- nimetab oma kodukoha tuntumaid asutusi;
- kirjeldab pereliikmete tegemisi;
- teab oma rahvust, keelt ja riigi tähtsamaid sümboleid;
- oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (mardipäev, kadripäev, vastlad jne);
- oskab nimetada kehaosi;
- teab puhtuse jaoks vajaminevaid esemeid;
- teab viisakusreegleid;
- oskab sõpra lohutada ja abistada, oskab andeks anda ja leppida;
- tunneb ja nimetab puu- ja köögivilju, metsaande;
- teab, mis juhtub sügisel lehtpuude lehtedega;
- eristab okaspuid lehtpuudest;
- tunneb kodu- ja metsloomi; oskab nimetada loomade iseloomulikke tunnuseid;
- teab nimetada paiga- ja rändlinde;
- oskab kirjeldada erinevaid ilmastikunähtusi;
- teab erinevaid sõidukeid ja nende otstarvet;
- teab helkuri kandmise vajadust;

- nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, puhkus jne);
- oskab kirjeldada töid looduses erinevatel aastaegadel.

5 -7aastased lapsed

Kodukoha taimed ja loomad:

- puud (hiiepuud; lehis, puude erinevad liigid - harilik ja mägimänd; aru-, vaeva- soo- ja madal kask);
- põõsad;
- rohttaimed (lõikelilled, aialilled, metsalilled, lehtpuu-, okas- ja segametsas, teraviljad, ravimtaimed, soo- ja rabataimed, söögi- ja mürgimarjad);
- aed- ja köögiviljad ning maitsetaimed;
- seened;
- metsloomad;
- linnud ja nende elu (paiga- ja rändlind);
- kalad ja konnad;
- selgrootud (putukad, elu maa all).

Pidev muutumine looduses:

- aastaringi rütmilisus,
- tööd looduses,
- areng taimeriigis,
- kasv ja areng loomariigis.

Elusorganismide omavahelised suhted:

- eluks vajalikud tingimused (valguse, soojuse, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimede, loomade ning inimeste elus; valgus- ja soojusallikad);
- elukooslused (lehtpuu-, okaspuu- ja segamets, soo ja raba);
- elukeskkonnad (maismaa, vesi, õhk, muld);
- kohastumine erinevates kliimavööndites;
- maa;
- ained ja olekud (kivi ja kivimid, paekivi- meie rahvuskivi; pilved, vikerkaar, tuul, tuisk, pakane, äike, välk).

Inimene ja loodus:

- looduse rütm ja inimese eluring;
- esivanemate looduskäsitus ja rahvakalender;
- looduskaitse ning ökoloogilise mõtlemisviisi kujundamine.

Inimese tervis:

- toitumine ja tervis;
- liikumine ja tervis;
- kuidas hoolitseda oma tervise eest;
- ohutus toas, õues, liikluses;
- puhtus - keha ja riiete puhtus;
- keha, kehaosade koostöö.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5 -7 aastane laps:

- tutvustab iseennast, enda omadusi jms;

- kirjeldab oma perekonda ja peretraditsioone;
- kirjeldab ja nimetab erinevaid ameteid;
- nimetab Eesti rahvussümbolikat ja rahvustraditsioone;
- mõistab et inimesed võivad olla erinevad;
- järgib kokkulepitud reegleid ja üldtuntud käitumisnorme;
- selgitab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib kahjustada tervist;
- suhtub hoolivalt ning käitub säästvalt ümbritsevas keskkonnas;
- nimetab ja kirjeldab kodukoha tuntumaid taimi,seeni, linde loomi;
- selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- selgitab valguse, temperatuuri, vee, maa ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele;
- kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele;
- kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jne;
- teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda.

6.2. KEEL JA KÕNE

Keelt ja kõnet arendatakse kõikides tegevustes (olmetoimingutes, õppekäikudel, vestlustes, vaatlustel, mängudes, kunsti-, liikumise-, muusika-, jne tegevustes). Igas tegevuses on kõnearenduslik osa. Laps omandab kõnet eelkõige täiskasvanut matkides, seega õpetaja kõne peab olema korrektne.

VALDKONNA "KEEL JA KÕNE" ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Laps:

- 1) tuleb toime suhtlemisel nii eakaaslaste kui ka täiskavanutega;
- 2) laps julgeb ennast väljendada, esineda;
- 3) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele vastavalt reageerida;

- 4) kasutab kõnes õiget hääldust, sõnavara, grammatilisi vorme ja lauseehitust;
- 5) saab aru lugemise ja kirjutamise vajalikkusest ning tunneb huvi lastekirjanduse vastu;
- 6) valdab lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi;
- 7) oskab kõnes lühitekstiga oma mõtteid väljendada.

VALDKONNA „KEEL JA KÕNE“ SISU

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

VALDKONNA „KEEL JA KÕNE“ KORRALDUS

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes: mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused, igapäevatoimingud; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jm) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid jm.

Hääldamine areneb keele- ja huultemängude, silbi- ja häälikumängude läbiviimistega. Lapsi ergutatakse harjutusi matkima, neis aktiivselt osalema.

Sõnavara laiendamine toimub erinevate sõnamängude abil: tegevuste, nähtuste, esemete ja nende omaduste nimetamine, sõnade tähenduse täpsustamine, sõnade moodustamine, liitmine ja tuletamine.

Jutustamise arendamine toimub olu- ja saripiltide abil, sündmusest või vahetust praktilisest tegevusest jutustamisega. Esemete, olendite ja nähtuste kirjeldamine. Lavastusmängud. Ümberjutustused. Jutukeste täiendamised: lõpp, algus, pealkiri, ettelugemisest. Lapsel tekib ettekujutus tekstist, lausest ja sõnast. Järgneb sõnades häälikute eristamine.

Ettevalmistus lugemiseks ja kirjutamiseks algab raamatuga tutvumisest ja lapsele ettelugemisest. Lapsel tekib ettekujutus tekstist, lausest ja sõnast. Järgneb sõnades häälikute eristamine ja nende järjekorra määramine. Sõnade võrdlemine häälikkoosseisu alusel ja häälikute võrdlemine kõlavuse alusel. Tähtede õppimine ja sõnade kokkulugemine. Kirjatehnilised harjutused erinevate vahenditega.

VALDKONNA "KEEL JA KÕNE" ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI

ÕPISISU:

2 – 4 aastane laps

- tunneb huvi ümbritseva vastu;
- oskab ära arvata sõna eseme toel ja pildi toel;
- õpib vaatlema ja nägema;
- areneb kuulmistaju, mälu, eneseväljendusjulgus, eneseteenindusoskus;
- laieneb lapse sõnavara;
- õpib sõnu selgelt hääldama;
- õpib matkima hääli;
- üldmõistete õppimine (vähemalt 4 - 5);
- õpetaja poolt häälitud sõna ära arvamise pildi toel;
- oma kogemuse põhjal jutustama ergutamise;

- häälitud sõnade äratundmine, hääliku kuulamine sõna alguses;
- 2 - 4 häälikuliste sõnade häälimine;
- riimuvate sõnade leidmine;
- tutvumine mõistetega: sõna, lause, häälik, täht;
- lausete moodustamine;
- pildi järgi jutustamine õpetaja abil;
- vastandsõnadega tutvumine;
- tähemärkidega tutvumine;
- kirjanduspala ümberjutustamine;
- luuletuste õppimine;
- kirjaeelharjutused (erinevate joonte tegemine);
- lavastusmängud;
- pildi värvimine.

EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

Õppe ja kasvatustegevuse tulemusel 2 - 4aastane laps:

- küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta;
- algatab ise aktiivselt suhtlust;
- mõistab ja kasutab kõnes üldmõisteid;
- hääldab õigesti enamikku häälikuid;
- kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ettelõetud tekste;
- loeb peast või kordab järele 1- 4 realist luuletust;
- kasutab kõnes tegusõnu;
- tunneb täiskasvanu poolt häälitud sõnu;
- tuleb toime jutustamisega õpetaja abil;

- tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti;
- vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatut;
- matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades pliiatsiga.

5 – 7 aastane laps

- mitmesilbiliste ja raskemate häälikuühenditega sõnade täpne hääldamine;
- hääliku asukoha määramine sõnas;
- häälikuanalüüs;
- lühikest ja ülipikka häälikut kuulma õppimine;
- sulghäälikute eristamine sõnas;
- mõisted täis- ja kaashäälik;
- mõisted „sõna,” „lause”;
- tähtede tutvustamine, tähtede kokkulugemine, tähed moodustavad sõnu;
- kirjavahemärkide punkt, küsimärk, hüümärk, koma;
- otsida lause algus ja lõpp;
- lause laiendamine nimi-, omadus- ja tegusõnadega;
- sõnade ladumine (klotsid, tähekaardid...);
- joonistähtede kirjutamine;
- lühikeste jutukeste koostamine pildi järgi;
- lühikese jutu ümberjutustamine;
- loetu sisu mõista, osata küsimistele vastata;
- loogiliste jutukeste koostamine etteantud teema järgi;
- mõisted: luuletus, jutt, muinasjutt, vanasõna;
- lavastusmängud;
- vastandsõnad;

- riimuvad sõnad;
- erineva intonatsiooni kasutamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5 - 7aastane laps:

- tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel;
- kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuse ja mitmuses;
- valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- tunneb tähti ja veerib kokku 1 - 2 silbilisi sõnu, tunneb kirjpildis ära mõned sõnad;
- teab peast luuletusi ja laule;
- kirjutab joonistähedega 1 - 2 silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega.

6.3. MATEMAATIKA

Laps alustab juba väiksena esemete vaatlemist. Ta tunnetab maailma kõikide meeltega . Ümbritsev maailm koosneb esemetst ja nähtustest. Laps õpib esemeid kirjeldama: algul õpetaja abiga, hiljem iseseisvalt ning järjest detailsemalt.

Matemaatika aru saamine tugineb reale käelistele, sõnalistele ja mõttelistele tegevustele, mille abil laps hakkab ruumis ja ajas orienteerumisel kasutama erinevaid oskussõnu.

VALDKONNA "MATEMAATIKA" ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Laps:

- 1) oskab rühmitada esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja oskab võrrelda esemete hulki;
- 2) oskab järjestada, rühmitada esemeid ja nähtusi suurus-, asendi ja ajatunnuste järgi;
- 3) suudab orienteeruda ümbritsevas ajas ja ruumis;
- 4) tunneb ja oskab kirjeldada geomeetrilisi kujundeid;
- 5) tunneb põhilisi pikkuse, massi ja mahu mõõtühikuid ning rahaühikuid;
- 6) kasutab arvude võrdlemisel, järjestamisel ning tehete kirjeldamisel vastavat sõnavara;
- 7) oskab näha matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

VALDKONNA „MATEMAATIKA“ SISU

- hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid;
- orienteerumine ajas ja ruumis.

VALDKONNA „MATEMAATIKA“ KORRALDUS

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);

- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist - erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

VALDKONNA "MATEMAATIKA" ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI

2-4 aastased lapsed

- esemete asetamine üksteise sisse ja peale (2a.);
- esemete rühmitamine ühe tunnuse järgi (suurus, vorm, värv);
- põhivärvide nimetamine sõnadega, nende leidmine ümbruskonnast;
- aastaegade olulised tunnused;
- mõistete üks ja palju tutvustamine, nende kasutamine ümbritseva kirjeldamisel (mida on üks, mida on palju?):
- ajamõisted: hommik, päev, õhtu, öö;
- ajamõisted: eile, täna, homme;
- vasak ja parem pool (4a.);
- mõisted: pikem-lühem-ühepikkused, suurem-väiksem-ühesuurus, kõrge-madal-ühekõrgused, pikk-lühike;
- geomeetrilised kujundid: ring, ruut, kolmnurk;
- tutvumine kera ja kuubiga;
- geomeetristest kujunditest piltide ladumine;
- orienteerumine ruumis: üleval, all, ees, taga;
- mõisted: kiiresti ja aeglaselt;
- esemete rühmitamine ühe tunnuse järgi (värvus, suurus);
- arvude 2, 3, 4, 5 moodustamine, 5-ni loendamine;

- loendamise tulemuste sõnastamine;
- loendab asju kolme piires, küsimusele Mitu? vastamine (3a.)
- hulga mõiste tutvustamine. Ühiste tunnustega esemete hulga leidmine. Esemete kuuluvus või mittekuuluvus hulka (mittekuuluva leidmine);
- hulkade võrdlemine: sama palju, ühepalju, võrdselt;
- esemete järjestamine suurenevas ja kahanevas järjestuses neid üksteise kõrvale asetades;
- järgarvsõnad: esimene, keskmine, viimane.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 2 - 4 aastane laps:

- rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse järgi;
- leiab erinevate esemete hulgast palju ja üks;
- loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5-ni;
- oskab vastata küsimusele „mitu on?“;
- oskab moodustada paare;
- otsustab, kas nimetatud ese kuulub (ei kuulu) moodustatud hulka;
- oskab võrrelda esemeid;
- eristab geomeetrilisi kujundeid ja leiab kujunditega sarnaseid esemeid;
- oskab kasutada ajamõisteid;
- tunneb värve;
- järjestab esemeid suurenevas ja kahanevas järjestuses;
- eristab ajamõisteid.

5 -7 aastased lapsed

- geomeetriliste kujundite rühmitamine mitme tunnuse järgi;

- konstrueerimine näidise järgi;
- paberi lõikamine kujunditeks (ruudukujuline paber), kujundi jaotamine osadeks, osadest
- kujundi moodustamine;
- hulkade moodustamine kasvavas ja kahanevas järjekorras;
- hulkade võrdlemine, mõisted rohkem, vähem, võrdselt;
- mõisted viimane ja eelviimane;
- esemete järjestamine suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus);
- järgarvud
- loendamine 12- ni, loendamine 12-st tagasi;
- liitmine ja lahutamine 5 piires;
- tähemärgid +, -, =;
- matemaatiliste jutukeste koostamine etteantud hulga järgi;
- eseme pikkus, laius, kõrgus; mõõtmine kokkulepitud mõõduga (pulk, samm jne.);
- pikkusmõõdud (sentimeeter, meeter, kilomeeter);
- anuma mahu mõõtmine, mahumõõt-1 liiter;
- puistainete mõõtmine, raskusmõõt- 1 kg, g;
- nädalapäevad, aastaajad, kuud;
- orienteerumine ruumis ja tasapinnal;
- kellaaja (täis- ja pooltund) õppimine;
- rahaühikute (kroon, sent) tutvustamine;
- geomeetrilised kujundid, nelitahuka tutvustamine;
- geomeetriliste kujundite rühmitamine mitme tunnuse järgi.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5 -7aastane laps:

- oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse;
- järgi;
- oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt;
- teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1-12 järjestust ja tunneb;
- numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- oskab liita ja lahutada 5 piires ning tunneb märke +, -, =;
- oskab järjestada kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jne);
- oskab öelda kellaega täistundides;
- nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
- oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nööri jne);
- teab raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse);
- leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, oskab neid kirjeldada;
- oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- oskab kirjeldada enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
- rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi.

6.4. KUNST

Kunstitegevuste (joonistamine, voolimine, meisterdamine, kleepimistö) saab laps oma mõtteid ja tundeid loovalt väljendada. Kogu kujutav tegevus on ühendatud mänguga. Tähtis

on lapse kogemus, tema elamus, tema eriline maailma nägemine, tema rõõm ja rahulolu. Kunstiline tulemus on teisejärguline.

Lapse värvimaailm on eriline ja suhtumine värvidesse on tingitud emotsioonidest. Värvet tutvustatakse lapsele lihtsate esemete, looduse ja praktilise tegevuse kaudu.

Kunstitegevuste kaudu areneb laps: vaatlusoskus, kehataju ja ruumiline mõtlemine; vormi- ja värvitaju; erinevate materjalide tundmine ja tajumine; töövahendite tundmine ja käsitlemisoskus; materjalide säästliku kasutamise oskus; valikute tegemise oskus.

VALDKONNA "KUNST" ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Laps:

- 1) saab kunstilisi elamusi ja esteetilist naudingut;
- 2) laps tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 3) laps tunneb huvi erinevate kunstitegevuste vastu;
- 4) laps oskab vaadelda, kirjeldada ja kujundada ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 5) oskab kasutada õpitud voolimis-, joonistamisvahendid ja -võtteid;
- 6) oskab kasutada materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 7) lapsel areneb silma ja käe koostöö;
- 8) vaatleb kunstiteoseid ja oskab kirjeldada nähtut.

VALDKONNA „KUNST“ SISU

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, kleepimine, meisterdamine.

VALDKONNA "KUNST" KORRALDUS

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades ja meisterdades kasutab laps vaatlusel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujtlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale kasutas ning kuidas tööga rahule jäi.

VALDKONNA "KUNST" ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI

2 – 4 aastased lapsed

MAALIMINE JA JOONISTAMINE:

- värvuste nimetamine ja tutvustamine (2a. esialgu üks värv korraga);
- tutvumine pliiatsitega, nende kasutamine;
- pintsli ja guaššvärvi kasutamise õppimine;
- kasutama paberipinda;
- esemete ja nähtuste kujutamine pintslijälgedega ja joonte abil;
- ümarate ja kandiliste kinnisvormide joonistamine;
- suurte ja väikeste siluettide ja kontuursete ümarvormide joonistamine;

- pliiatsijoonte tõmbamine erinevates suundades;
- ristuvate horisontaal- ja vertikaaljoonte tõmbamine;
- kandilised kinnisvormid;
- ümar- ja kandiliste vormide ühendamine erisuunaliste joontega;
- inimfiguuri kujutamine: pea, nägu, jäsemed, keha;
- inimese kujutamine eest- ja külgsuunas;
- loomade ja lindude kujutamine;
- loodusvormide kujutamine: puud, lilled;
- ümarate, ovaalsete, kolm- ja nelinurksete vormide kujutamine;
- inimese kujutamine lihtsamates tegevustes;
- erinevate tehnikate kasutamine;
- liiklusvahendite kujutamine.

VOOLIMINE

- voolimismassi pigistamine, vajutamine, murdmine;
- õpetaja kaasabil rullimine ja veeretamine - 2a.;
- rullimine, veeretamine peopesade vahel ja voolimisel;
- rõnga moodustamine otste kokkuvajutamise teel;
- pulga ja kera lamedaks vajutamine;
- 2 - 3 osaliste kujundite voolimine osade ühendamise teel kokkuvajutamise teel;
- voolimispulga kasutamine;
- kerast ja silindrist õõnesvormi teisendamine;
- lihtsate detailide väljapigistamine põhivormist (nina, kõrvad, saba, okkad jne.);
- erinevate kujundite liitmine kokkuvajutamise teel, liitekohtade silumine sõrmedega;
- silumistehnika kinnistamine;

- silindrilise vormi teisendamine kooniliseks(porgand):
- inim-, linnu- ja looma figuride voolimine.

KLEEPETÖÖ JA MEISTERDAMINE:

- piltide koostamine valmisloigatud kujunditest (ladumine ja kleepimine);
- vahelduva värvirütmi kasutama õppimine ja väikese vahemaa säilitamine kujundite vahel;
- liimipulga või -pintsli käsitlemise õppimine, liimimise alusoskuste omandamine;
- tutvumine rebimistehnikaga;
- erinevate materjalide kasutamine;
- käärde käsitlemise oskuste kujundamine;
- mitmest osast koosnevate figuride kleepimine;
- ruudu ja ristküliku eristamine, nimetatud kujundite väljalõikamine ribast;
- kolmnurkade väljalõikamine ruudust;
- ristküliku ja ruudu teisendamine ovaaliks ja ringiks;
- lõikamine mööda pliiatsijoont;
- värvi- ja vormirütmilise mustri koostamine ja kleepimine kujunditest;
- erinevate looduslike ja jääkmaterjalidega tutvumine ning nende kasutamine tegevustes;
- tutvumine voltimistehnikaga.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 2 – 4 aastane laps:

- tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemises;
- oskab käsitseda töömaterjale, vahendeid;
- oskab kujutada loodust ja lihtsaid figuure;

- 4 aastane laps oskab käsitseda kääre.

5 – 7 aastased lapsed

MAALIMINE JA JOONISTAMINE:

- tutvumine soojade ja külmade värvidega;
- erinevate toonide saamine värvide segamise teel;
- muusika järgi joonistamine;
- liikumise kujutamine, keha eriasendid;
- loomade, lindude ja kalade kujutamine;
- tutvumine spektervärvidega (vikerkaarevärvid);
- autoportree;
- pisidetailid inimfiguuri juures;
- kirjanduspala süžee või elulise sündmuse loov kujutamine;
- loodusobjektide kujutamine;
- kogu olemasoleva aluspinna ärakasutamise oskuse süvendamine.

VOOLIMINE:

- inim-, looma- ja linnufiguuride kujutamine liikumises;
- ehisplaatide kujundamise erinevate tehnikatega tutvumine;
- erinevate materjalide omadustega tutvumine katsete abil (ujuvus, lahustuvus, raskus, maht, kuumuse talumine, purunemine jne);
- pisiplastika (ehed ja loomad);
- voolimisvahendite ja -materjalide valimisoskuse kujundamine vastavalt tegevuse eesmärgile;
- õpitud oskuste kasutamine omaalgatuslikes tegevustes.

KLEEPETÖÖ JA MEISTERDAMINE:

- pabermassi valmistamine, sellest voolimine;
- voltimine;
- taimemotiividest ja geomeetrliste kujunditest ornamendi koostamine;
- kääride käsitlemise oskuse kujundamine;
- ruudu ja ristküliku eristamine, nimetatud kujundite väljalõikamine ribast;
- kolmnurkade väljalõikamine ruudust;
- ristküliku ja ruudu teisendamine ovaaliks ja ringiks;
- kokkuvolditud paberist joone järgi lõikamine;
- heegeldamise alusoskuste omandamine -kett;
- tikkimine (papp, augud valmis);
- punumine(sõbrapael,vaip jne);
- rebimine;
- lõngast tuti tegemine;
- loodusliku materjali kasutamine;
- jääkmaterjali loov kasutamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5 -7 aastane laps:

- oskab väljendada joonistades, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- oskab kasutada kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- oskab kujutada inimesi neile iseloomlike tunnuste kaudu;
- keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;

leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisi6.5. MUUSIKA

Muusikaõpetus annab lapsele positiivse emotsionaalse laengu ja süvendab muusikahuvi. Muusika aitab mitmekülgset rikastada laste tundeelu, fantaasiat ning loovust.

Muusikaõpetuse põhiosad on: muusika kuulamine, laulmine, rütmiline liikumine ja mäng lastepillidel. Kõik need tegevused on omavahel tihedas seoses ning moodustavad ühtse loomeprotsessi.

Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine ja lastepeod annavad lapsele suurt rõõmu, elamusi, mõjutab tundmusi ja teadvust ning aitavad süvendada rahvustunnet.

VALDKONNA "MUUSIKA" ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse EESMÄRGID:

- 1) tunneb rõõmu erinevatest muusikalistest tegevustest;
- 2) kuulab erinevaid muusikapalasi ja oskab neid iseloomustada;
- 3) suudab esineda lastepidudel;
- 4) suudab end väljendada loovalt erinevates laulumängudes;
- 5) mängib erinevaid lastepille;
- 6) teab et on olemas erinevad kultuurid ja muusikud.

VALDKONNA „MUUSIKA“ SISU

Muusikategevus koosneb 4 põhitegevusest, mis on kõik tihedasti omavahel seotud:

- 1) laulmine
- 2) muusika kuulamine
- 3) rütmiline liikumine
- 4) pillimäng

VALDKONNA "MUUSIKA" KORRALDUS

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;

- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis- loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis- sotsiaalsed aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevustes;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Õppe-ja kasvatustegevuse tulemusel 5 -7 aastane laps:

- laulab ilmekalt loomuliku häälega;
- laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule;
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- liigub vastavalt muusika meeleolule;
- väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

6.6. LIIKUMISÕPETUS

Liikumine on lapse tegevuste ja mängude loomulik osa. Liikumisõpetuses saab laps kogeda liikumisrõõmu. Regulaarne eesmärgistatud harjutamine baasmotoorikal põhinevate kehalist harjutustega võimaldab täiustada omandatud ning kujundada uusi liigutusoskusi.

LIIKUMISVALDKONNA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Laps:

- 1) tunneb huvi liikumise ja sportimise vastu;
- 2) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;

- 3) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 4) mõistab sportliku tegevuse olulisust inimese tervisele;
- 5) mõistab ja järgib elementaarsemaid hügieeni- ja ohutusnõudeid;
- 6) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel.

LIKUMISVALDKONNA SISU

- 1) põhiliikumised, põhiliigutused ja -asendid;
- 2) vahendite kasutamine;
- 3) liikumismängud;
- 4) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, hügieen, enesekontroll.

LIKUMISVALDKONNA KORRALDUS

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik- arenduslike liikumisviisidega;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste koordineerimise, rühti, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

LIIKUMISVALDKONNA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI

2 – 4 aastased lapsed

- erinevate liikumisviiside õppimine (käpuli, kõndides, joostes, hiilides);
- erinevate liikumistega (hüpped, hüplemine, visked, roomamine, ronimine) tutvumine;
- lihtsamate harjutuste õppimine erinevate vahenditega;
- matkimis-, kõnni- ja jooksumängudega tutvumine;
- erinevad jooksu ja kõnniharjutused;
- erinevate liikumiste (hüpped, hüplemine, visked, roomamine, ronimine) õppimine;
- ruumis orienteerumise ja suundade õppimine;
- rivistumise õppimine (ring- ja sirgjoonele);
- harjutused erinevate vahenditega;
- talispordi aladega tutvumine (kelgutamine);
- liigutuste koordineerimise ja tasakaalu nõudvate harjutuste sooritamise;
- ringi ja paaride moodustamine;
- reeglitega liikumismängude mängimine.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 2 – 4 aastane laps:

- sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi;
- sooritab põhiliikumisi;
- säilitab tasakaalu tasakaalupingil;
- oskab ronida ja roomata;
- sooritab võimlemisharjutusi erinevate vahenditega;
- mängib kaasa erinevaid liikumismänge.

5 – 7 aastased lapsed

- rivi- ja korraharjutuste õppimine (rivistumine pikkuse järjekorras, viirgu ja kolonni);
- liikumise suuna ja tempo muutmise õppimine (pöörded paremale ja vasakule liikumist katkestamata, kujundiliikumine tempomuutustega);
- kombineeritud tasakaalu- ja liikumisharjutuste õppimine (hüplemine tasakaalupingil, sulghüplemine palli põrgatades, hüplemine üle nõõri, läbi rõnga);
- õige tehnika kinnistumine kaugus- ja kõrguhüppel, ronimisel, jooksul, visetel ning püüdmisel;
- erinevate spordi- ja mänguvahendite kasutamisega tutvumine;
- rahvamängude õppimine;
- ühe käega (nii vasaku kui paremaga) viskamise ja püüdmise, põrgatamise, söötmise õppimine;
- võistlustel ja mängudes osalemine;
- enese ja teiste ohutusega arvestava suhtumise kujunemine liikumisel ja mängudes.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5 -7aastane laps:

- peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- sooritab põhiliikumisi vabalt;
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rõngad jne);
- sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- oskab nimetada erinevaid spordialasi ja Eesti tuntumaid sportlasi.

6.7. UJUMINE

Ujumas käivad KIISUDE rühma lapsed. Ujumine toimub kord nädalas Väike-Maarja lasteaia ujulas.

UJUMISÕPETUSE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Laps:

- 1) tunneb vees olemisest rõõmu;
- 2) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid;
- 3) on kehaliselt eakohase arenguga;
- 4) on omandanud õige kehahoiaku;
- 5) on terve, iseseisev ja enesekindel.

UJUMISÕPETUSE SISU

- 1) ohutu käitumine vees
- 2) põhiliikumised vees
- 3) vee pinnal püsimine
- 4) abivahenditega ujumine
- 5) veemängud
- 6) enesehügieen ja –teenindus

UJUMISÕPETUSE KORRALDUS

1) Arvestatakse, et ujumine on üks tähtsamaid kehalisi harjutusi, mille toime organismile on sügav ja mitmekülgne: karastab keha, puhastab nahka, ergutab aktiivsele tegevusele kogu organismi; vee masseeriv mõju tugevdab vereringet, hõlbustab südametööd, parandab kudede varustamist hapniku ja toitainetega

- 2) arvestatakse, et liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevusi regulaarselt korrates;
- 3) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi;
- 4) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist, positiivsete iseloomuomaduste kujundamist, suunata lapse sotsiaalset ja emotsionaalset arengut;
- 5) tugevdatakse lapse füüsilist ja vaimset tervist;
- 6) äratatakse huvi aktiivse liikumise, sportimise vastu;
- 7) ergutatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema ning mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 8) arendatakse põhiliikumisi, koordineerimist, rühi, tasakaalu, liikumisvõimet ja peenmotoorikat, liikumistaju kujunemist (keha tunnetamine, ruumis orienteerumine, suuna tajumine, aja tajumine) ja antakse tagasisidet;
- 9) kasutatakse mitmekesiseid vahendeid, erinevaid meetodeid, võtteid.

UJUMISÕPETUSE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI

4-5 aastased lapsed

Ujumisõpetuse sisu:

- Sanitaar-hügieeniliste nõuete täitmise kinnistamine;
- Erinevad liikumisviisid vees (kordamine);
- Erinevate vahendite kasutamine vees;
- Vette-välja hingamise jätkamine;
- Hingamispeetuse kinnistamine;
- Lauaga libisemine nägu vees;
- Harjutused “kork” ja “täheke”;

- Sukeldumise tehnika;
- Teatevõistlused (võistlusmomendi taluvus).

Eeldatavad tulemused õppekava läbimisel:

Laps:

- Kasutab sihipäraselt abivahendeid (ujumiskätiseid, -nuudlit, -laua);
- Järgib basseini kasutamise hügieenireegleid.

5-6 aastased lapsed

Ujumisõpetuse sisu:

- Harjutuste sooritamine ühtses rütmis ja tempos;
- Keha tunnetamine vees;
- Sukeldumine kaugusele, täpsusele ja ajale;
- Libisemine lauaga nägu vees (kinnistamine);
- Rütmiline vette-välja hingamine;
- Krooli jalgade töö toru ääres ja lauaga;
- Krooli käte töö toru ääres ja lauaga ujudes;
- Selili libisemine lauaga;
- “Koera” ujumine.

Eeldatavad tulemused õppekava läbimisel:

Laps:

- Lebab ja libiseb rinnuli abivahendiga;
- Puhub mulle vette.

6-7 aastased lapsed

Ujumisõpetuse sisu:

- Ujumise kaudu veealuse maailma avastamine;
- Hingamispeetuse ja vette-välja rütmilise hingamise kinnistamine;
- “Koera” ujumise harjutamine, ka suunamuutusega;
- Rinnuli ujumise tehnika (kinnistamine);
- Rütmiline hingamine lauaga rinnuli ujudes;
- Seliliujumine (käed all);
- Seliliujumine koos käte tööga;
- Vee all ujumise tehnika.

Eeldatavad tulemused õppekava läbimisel:

Laps:

- Omandab rütmilise hingamise;
- Libiseb ilma abivahendita;
- Ujub pimekrooli (ilma hingamiseta);
- Järgib basseini kasutamise ohutusreegleid.

7. LAPSE ARENGU HINDAMISE JA ANALÜÜSIMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS

Iga lapse areng on kordumatu protsess ja väärrib tähelepanu. Õppimine valmistab lapsele rõõmu vaid juhul, kui ta on selleks seesmiselt valmis.

Laste arengu jälgimine aitab:

- näha iga lapse individuaalsust ning oma töös sellega arvestada;
- vältida lastele liiga kergete või raskete ülesannete andmist;
- ennetada võimalike õpiraskuste teket;
- õigeaegselt märgata lapse üld- või eriandekust;
- suunata erivajadustega last õigeaegselt spetsiaalsetele uuringutele.

Kogu õppe- ja kasvatusprotsessi kestel jälgitakse lapse vaimset, kehalist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut.

Kehalise arengu hindamisel vaadeldakse eelkõige lapse üld- ja peenmotoorikat, kõndi, rühti, täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrolli oskust ning jõudu ja vastupidavust.

Vaimse arengu hindamisel vaadeldakse lapse psühhiliste protsesside (tajude, kujutluste, mälu, mõtlemise), õpioskuste arengut ning eeldavate arengutulemuste saavutamist.

Sotsiaalse arengu hindamisel jälgitakse lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega, lapse tegevuste, eelkõige mängu arengut, iseseisvust ning toimetulekuoskusi, ka emotsioonide kontrolli ja väljendamise oskust, mis on tihedalt seotud kollektiivis kohanemisega.

Lapse arengu hindamisel kasutatakse vaatlust, vestlust, tööde analüüsi. Vaatluslehti täidetakse sügisel ja kevadel.

Vähemalt korra aastas koostab õpetaja lapse kohta oma rühmas kirjaliku hinnangu. Arengukirjelduste koostamisel on orientiiriks lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti.

Rühmaõpetajad pakuvad lapsevanemale välja võimaluse arengueestluse pidamiseks. Õpetaja toetub taolisel arengueestlusel konkreetse lapse kohta aasta jooksul tehtud kirjalikele märkmetele.

7.1. Koolivalmiduse määratlemise põhimõtted

Lapse valmisolek õpingute alustamiseks kujuneb samm-sammult kogu koolieelse elu jooksul. Valmisoleku kujunemist mõjutavad nii sünnipärased eeldused kui ka kasvukeskkond, milles laps elab ja areneb, aga ka lapsevanemad ja õpetajad, kes lapsega suhtlevad ja tema arengut suunavad.

Koolivalmiduse on valmisolek minna üle mänguliselt põhitegevusele õpitegevusele.

Koolivalmidus koosneb füüsilisest, vaimsest ja sotsiaalsest aspektist.

Füüsilise aspekti seisukohalt on oluline:

- lapse tervise seisund, sellest olenevad lapse koormustaluvus ja töövõime;
- lapse üldfüüsiline areng, vastupidavus;
- lapse motoorne areng- käelihaste tegevus ning käe ja silmade koostöö.

Vaimse aspekti seisukohalt on oluline:

- kuidas laps oma teadmised esile toob, kuidas ta oskab neid kasutada, kuidas lahenduseni jõuab;
- lapse vaatlusoskus, koondada tähelepanu;
- lapse oskus järjestada, rühmitada, võrrelda
- lapse kõne, väljendus-, jutustamisoskus.

Sotsiaalse aspekti seisukohalt on oluline:

- lapse soov õppida ja omandada uusi teadmisi;
- lapse oskus ja iseseisvus, seada eesmärged ja ülesandeid;
- lapse tahe täita täiskasvanu nõudeid.

8. TÖÖ ERIVAJADUSTEGA LASTEGA

Erivajadustega lapse õpetamise põhimõtted

Erivajadusega laps vajab pikema või lühema aja jooksul oma erilise vajaduse tõttu suuremat tähelepanu.

Lasteaias töötab logopeed. Töö toimub üldjuhul individuaaltundidena.

Logopeedi põhiliseks tööülesanneteks on:

- välja selgitada lapsed, kes vajavad logopeedilist abi;
- töö hääldepuuetega;
- üldine kõnearendus;
- töö alakõnega;
- töö kogelusega;
- töö hääle arendamisega.

Logopeed arendab töö käigus ka laste psüühilisi protsess (taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist), motoorikat (eriti peenmotoorikat, käelist tegevust), isiksust ja teadmisi.

Tähtis on varane märkamine ja sekkumine, koostöö nii lasteaiaõpetajate kui ka lastevanematega. Logopeedi ülesandeks on ka nõustada õpetajaid ja lapsevanemaid.

9. KOOSTÖÖ

9.1. Koostöö lastevanematega

Hea koostöö lastevanematega on aluseks laste kohanemisele lasteaias ning heaolu ja turvatunde tekkimisele lasteaias viibides.

Perekonnal on esmane roll lapse õpetajana. Perekonnad on erinevad, seega on oluline olla koostöös kõikide pereliikmetega, kes on lastega lähedastes suhetes. Lasteaed toetab ja abistab perekonda laste kasvatamisel ja õpetamisel.

Lastevanematega suhtlemise võimalused:

- lastevanemate koosolek;
- kirjalikud teated;
- lastevanemate osalemine lasteaia üritustel;
- vestlemine lapse tuleku ja lahkumise ajal;
- rühmade teadetetahvlid;
- avatud uste päevad rühmades;
- hoolekogu töö.

Õpetajatel ja lastevanematel on ühine eesmärk arendada ja kasvatada iga last vastavalt tema individuaalsetele võimetele ja saavutada parim tulemus. Suhtlemine, lugupidamine ja lapse huvide silmaspidamine on heade suhete aluseks. Hea koostöö laabumise eest kannavad vastutust nii õpetaja kui ka vanemad.

9.2. Koostöö kooliga

Koostöö kooliga baseerub vastastikusel mõistmisel ja kontaktide loomisel.

- 7 aastastel lastel kooliga ja õpetajaga tutvumine;
- Positiivse suhtumise loomine;
- Koolis toimuvate ürituste külastamine.

10. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

2 aastased lapsed

Kehaline areng (üld- ja peenmotoorika, liikumine):

- veeretab, venitab ja mudib voolimismaterjali;
- viskab ja veeretab palli;
- kükitab toe abil;
- liigub vabalt, valites liikudes oma keha;
- kõnnib abiga trepist üles ja alla;
- kritseldab pliiatsiga;
- asetab esemeid sisse, peale, alla ja kõrvale;
- hüppab jalad koos;
- oskab sooritada lihtsamaid rütmilisi liigutusi: plaksutamine;
- lehvitamine, põlve plaks, kükk jne.

Vaimne areng (keel ja kõne, matemaatika, ümbritsev elu jne):

- suudab ise valida mängu;
- mängib eakaaslastega kõrvuti;
- valib ja vaatab pildiraamatut;
- saab aru lihtsatest sõnalistest korraldustest (anna..., pane..., võta...jne.);
- saab aru küsimustest: Kes? Mis?;
- osutab suurt ja väikest;
- leiab samasuguse;

- suudab kuulata lihtsamaid lugusid;
- nimetab tegevusi pildil;

Sotsiaalne areng (suhtlemine, eneseteenindamine, käitumine jne):

- joob tassist;
- aitab täiskasvanul mänguasju ära panna;
- peseb ja kuivatab käsi;
- kasutab lusikat;
- esitab oma vajadusi ja nõudmisi;
- valib kahe mänguasja vahel (mänguasjad);
- võtab seljast ja paneb selga lihtsamaid riideid;
- küsib wc-sse;
- mängib koos teiste lastega;
- tegutseb ilma täiskasvanu osalusega;
- tänab, palub, tervitab meeldetuletamisel;
- teab, milleks kasutatakse kehaosi.

3 aastased lapsed

Kehaline areng (üld- ja peenmetoorika, liikumine):

- keerab ükshaaval raamatulehti;
- hoiab pliiatsi pöidla ja sõrmega, mitte rusikaga;
- kasutab mitmesuguseid töövahendeid: pintsel, pliiats jm;
- veeretab, mudib ja venitab plastiliini;
- asetab esemeid sisse, peale, alla ja kõrvale;
- liigub vabalt, valitseb edaspidi ja tagurpidi liikudes oma keha;

- kõnnib abiga trepist üles ja alla;
- viskab täiskasvanule palli, lööb seisvat palli jalaga;
- teeb täiskasvanu abiga kukerpalli;
- kõnnib paaris ja üle takistuse;
- roomab koordineeritud käte ja jalgade abil;
- kükitab toe abil;
- oskab sooritada rütmilisi liigutusi: plaksutamine, põlve plaks, kükk jne;
- oskab muusika saatel sooritada matkivaid liigutusi.

Vaimne areng (keel ja kõne, matemaatika, ümbritsev elu jm):

- kõneleb seostatult, kasutades keele grammatilisi vorme;
- kasutab ca 1500 sõna;
- oskab kuulata ja mõista kõnet suhtlemissituatsioonis;
- valib ja vaatab pildiraamatuid;
- räägib endast „mina” vormis;
- oskab vastata küsimustele: Kes? Mis? Mida teeb?;
- esitab ise küsimusi: Mis see on?;
- reageerib lihtsatele juhiste ja korraldustele;
- leiab samasuguse vormi ja värviga eseme;
- nimetab tegevusi pildil;
- oskab kuulata ja tunneb ära tuttavaid lastelaule.

Sotsiaalne areng (suhtlemine, eneseteenindamine, käitumine jm):

- tegutseb ka omaette, täiskasvanu osaluseta;
- peseb ja kuivatab käsi ja nägu;

- sööb ise lusika ja kahvliga, joob tassist;
- paneb selga ja võtab seljast jope, kampsuni jm, vajab abi nõõpide, paelte, lukkude puhul;
- paneb oma asjad kokku meeldetuletamisel;
- meeldetuletamisel tänab, palub, tervitab;
- teab kas ta on poiss või tüdruk;
- teab oma vanust või oskab näidata seda sõrmedega;
- küsib WC-sse, tuleb toime kõrvalise abiga;
- mängib sageli suheldes 2 - 3 lapsega;
- mängib oma algatusel iseseisvalt kuni 15 min.

4 aastased lapsed

Kehaline areng (üld- ja peenmotoorika, liikumine):

- käsitseb voolimismaterjali, veeretab kuule, vorstikesi, pätse;
- sõrmemängu ajal liigutab iga sõrme eraldi;
- kleebib detaile, kujundeid;
- löikab läbi pabeririba;
- kõnnib ja jookseb kooskõlastatud käte ja jalgade liikumisega;
- kõnnib tasakaalupingil;
- tuleb toime sulghüplemisega paigal ja edasi liikumisel;
- hüppab paigalt kaugust;
- ronib varbseinal vahelduva sammuga;
- viskab palli ja püüab paaris;
- kükitab ilma toeta.

Vaimne areng (keel ja kõne, matemaatika, ümbritsev elu jm):

- kasutab 3-4 sõnalisi lauseid;
- jutustab lihtsa jutukese läbielatud või nähtud sündmusest;
- nimetab ja tunneb põhivärve;
- laob detaile suuruse järgi;
- nimetab 10 kehaosa;
- nimetab mõningaid tähti ja numbreid;
- näitab pikki ja lühikesi esemeid;
- annab kindla arvu esemeid (1-5);
- näitab esemete reast esimest, keskmist ja viimast;
- ühendab ühesuguste esemete hulki (1-10);
- saab aru võrdlusastmest (ilus, ilusam, kõige ilusam; suur, suurem, kõige suurem);
- kordab liisusalme ja luuletusi;
- sorteerib esemeid rühmadesse ühe ühtse tunnuse järgi (värv,kuju, suurus);
- nimetab ringi, ruutu, kolmnurka;
- loendab kokku kuni kuus eset;
- ehitab 10 väikesest klotsist torni.

Sotsiaalne areng (suhtlemine, eneseteenindamine, käitumine jm):

- peseb ja kuivatab käsi ilma abita;
- paneb nõõbid ise kinni;
- paneb jalanõud ise õigesti jalga;
- tuleb toime riietumisega, vajadusel palub abi;
- oskab vastata küsimusele Kuidas? Miks?

- sooritab eakohaseid ülesandeid iseseisvalt;
- lõpetab ebasobiva käitumise ühe meeldetuletuse peale;
- mängib sageli koos 2 - 3 lapsega, suheldes 15 minutit;
- palub ja tänab, kasutades sõnu „palun”, „tänan”, „aitäh”;
- teab oma ees- ja perekonnanime ning pereliikmete nimesid, vanust;
- tuleb toime WC-s, vajadusel julgeb abi paluda;
- nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud (trepid, aknad, lahtine tuli, kuum jook, käärid, sõidutee).

5 aastased lapsed

Kehaline areng (üld- ja peenmotoorika, liikumine):

- kasutab töövahendeid: pintsel, pliiats, käärid;
- lõikab, voldib lihtsaid kujundeid, voolib kujukesi;
- paneb kokku ja võtab lahti keeratavaid esemeid;
- valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvate harjutuste täitmisel;
- kõnnib kikärvul ja pingil;
- hüppab kohapeal, edasi liikudes ja üle madala nõõri;
- seisab ja hüppab ühel jalal;
- pörgatab ja püüab palli;
- sõidab (kolmerattalise) jalgrattaga;
- oskab muusika järgi rütmiliselt kõndida ning joosta ja kasutada erinevaid vahendeid.

Vaimne areng (keel ja kõne, matemaatika, ümbritsev elu jm):

- hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- moodustab grammatiliselt õigeid lauseid;

- suudab määrata hääliku olemasolu sõnas;
- suudab jutustada sündmustest oma elus või pildil;
- kasutab kõnes liitlauset;
- vastab küsimusele nõutud grammatilise vormiga;
- oskab kuulnud jutust mõned tähtsamad seigad nimetada;
- teab peast liisusalme ja luuletusi;
- tunneb ja kirjutab mõningaid tähti;
- järjestab esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse järgi;
- oskab näha ja nimetada 3 - 5 eseme ühist tunnust;
- joonistab äratuntavalt maja, inimest, puud jm;
- oskab kasutada ruumi- ja ajamõisteid all, üleval, peal, ees, kõrval, taga; viimane; eile, täna, homme; hommik, päev, õhtu;
- nimetab 8 värvust;
- annab vajaliku hulga esemeid (1-5).

Sotsiaalne areng (suhtlemine, eneseteenindamine, käitumine jm);

- teab oma ees- ja perekona nime, aadressi, vanemate ja õdede-vendade nimesid;
- on omandanud peamised hügieenireeglid ja korraharjumised, tuleb abita toime WCs;
- peseb end põhiliselt ise;
- tulb toime riietumisega: nõöbid, lukud, paelad, pandlad;
- hoiab oma asjad korras;
- sööb ise, kasutab õigeid söögiriistu sõltuvalt toidust;
- arvestab elementaarseid viisakusreegleid: teretab, jätab hüvasti, palub, tänab, palub andeks;
- vestleb täiskasvanuga;

- suhtleb eakaaslastega, osaleb laste ühistes tegevustes, arvestab mängureegleid ühistes mängudes, ootab mängudes oma järjekorda;
- mängib rollimänge;
- laulab ja tantsib muusika saatel;
- korrigeerib oma käitumist ja tegevusi, kui täiskasvanu sellele tähelepanu juhib;
- tegeleb antud ülesandega omaette kuni 30 minutit.

6 aastased lapsed

Kehaline areng(üld- ja peenmootorika, liikumine):

- lõikab välja lihtsamaid kujundeid;
- oskab joonise järgi joonistada kolmnurka jt kujundeid;
- kirjutab loetavalt oma nime;
- värvib piirjoonte seest;
- hoiab pliiatsit õigesti käes;
- suudab harali asetsevaid sõrmi puudutada pöidlaga;
- oskab kasutada pliiatsiteritajat;
- rebib paberist välja lihtsamaid kujundeid;
- murrab paberi kokku diagonaali mööda;
- kõnnib ja jookseb erineva tempoga;
- ronib varbseinal vahelduva sammuga üleminekuga teisele redelile;
- püüab viskab ja põrgatab palli;
- hüppab kaugust hoojooksult ja paigalt;
- oskab välja mõelda uusi liigutusi laulumängude juurde;
- oskab tantsusamme ja kasutab neid erineva iseloomuga tantsudes: rõhksamm, hüpaksamm, galopp, keerutus.

Vaimne areng (keel ja kõne, matemaatika, ümbritsev elu jm):

- nimetab arve 1 - 12;
- loendab hulga elemente 1 - 12-ni;
- tunneb enamuse tähtedest;
- oskab hääldata, määrata hääliku olemasolu ja asukohta sõnas;
- oskab kasutada erinevaid töövahendeid mõtestatult ja eesmärgistatult;
- paneb kokku piltmõistatusi (10 või enam osa);
- oskab esile tuua erinevaid ja sarnaseid tunnuseid;
- oskab esemed antud olulise tunnuse järgi grupeerida;
- tuleb toime liitmise ja lahutamise viie piires;
- jutustab isiklikest kogemustest ja oskab oma joonistust kirjeldada.

Sotsiaalne areng (suhtlemine, eneseteenindamine, käitumine jm):

- sõlmib sõprussuhteid teiste lastega;
- osaleb ühismängudes, mis nõuvad otsustamist;
- tuleb toime erinevate rollide täitmisega; matkib mängus täiskasvanu rolle;
- tuleb toime mängureeglite selgitamisega;
- suudab vestluses oma järjekorda oodata;
- abistab ja kiidab teisi;
- suudab tööga tegeleda kuni 20 minutit;
- osaleb äraarvamismängudes;
- riietub iseseisvalt, seob paelad, vajadusel palub abi;
- hoiab korras õppe- ja mänguasjad;
- reguleerib pesemisel vee;

- tunneb ja täidab lauakombeid.

7 aastased lapsed

Kehaline areng (üld- ja peenmootorika, liikumine):

- oskab joonistada inimest, nii et on kujutatud kõik olulisemad kehaosad;
- oskab käsitleda erinevaid töövahendeid;
- on kehaliselt aktiivne;
- suudab valitseda oma liigutusi ja liikumist erinevates mängudes ja tegevustes nii ruumis, maastikul kui ka tänaval;
- kontrollib oma kehaasandit (rühti) kõndimisel, istumisel ja seismisel;
- oskab käsitseda spordi- ja mänguvahendeid: visata, püüda, põrgatada ja lüüa palli;
- liigub ja liikleb ohutusnõudeid arvestades;
- oskab välja mõelda liigutusi laulumängude juurde;
- oskab tantsusamme ja kasutab neid erineva iseloomuga tantsudes: rõhksamm, hüpaksamm, galopp, keerutus.

Vaimne areng (keel ja kõne, matemaatika, ümbritsev elu jne):

- oskab kuulata kaasvestleja kõnet seda katkestamata;
- suudab väljendada oma mõtteid ja tundeid, küsib tundmatu sõna tähendust;
- tunneb tähti; on omandanud kirjutamise algvõtteid;
- oskab määrata häälikute asukohta ja järjestust sõnas;
- eristab lühikesi ja pikemaid häälikuid sõnas;
- eristab täis- ja kaashäälikuid oma häälduse ja kõlavuse alusel;
- loeb kokku lihtsamaid sõnu;
- teab peast 2 - 3 luuletust;

- tajub tervikut, asjade omavahelist seost (jutustamisel);
- tunneb ja nimetab lihtsamaid kujundeid;
- teab arvude järjestust 1 -12, nimetab antud arve;
- oskab võrrelda kaht esemete hulka;
- oskab mõõta eseme pikkust;
- liidab ja lahutab 5 piires.

Sotsiaalne areng (suhtlemine, eneseteendindamine, käitumine jm):

- käitub üldtunnustatud käitumisnormide kohaselt, on võimeline oma tegevust analüüsima;
- oskab kuulata ja aru saada (õppetegevustes);
- on võimeline iseseisvalt 25-30 minutit töötama või mängima;
- tajub ja mõistab teiste arvamusi;
- suudab kontrollida oma emotsioone;
- täidab täiskasvanu sõnalisi juhiseid ning korrigeerib vajadusel oma tegevusi;
- on eakohastes tegevustes algatusvõimeline ja iseseisev;
- küsib vajadusel täiskasvanult või eakaaslaselt abi.

11. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Õppekava koostamises osalevad kõik õpetajad.

Õppekava vaadatakse üle vajadusel.

Õppekava kinnitatakse õppenõukogus.

